



DAHAVSKI POROČEVALEC

Štev. 23

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA NARODNEGA ODBORA

Dachau, v nedeljo, dne 27. maja 1945.

Boj 23

NAJVEČJE SLAVJE LJUBLJANE

Ogromne manifestacije maršalu Titu, ki je za svoj rojstni dan obiskal prestolnico Slovenije

LJUBLJANA, 26. maja- Glavno mesto Slovenije, Ljubljana, je včeraj na rojstni dan maršala Tita, doživela veliko odlikovanje in hkrati največji praznik po osvoboditvi. Ob 10. je prispel v mesto maršal Tito. Pri sprejemu ga je v imenu naroda pozdravil Josip Vidmar, prisotni so bili vsi člani narodne vlade. Nato se je podal maršal v najgostejšem spalitju tisočeri burno ga pozdravljajočih Ljubljancev in okoličanov na Kongresni trg, kjer se je potem vršilo veliko narodno zborovanje. Na njem je govoril tudi maršal Tito, čigar govor bomo objavili, čim bo v celoti objavljen.

WINSTON CHURCHILL MARŠALU TITU

BEOGRAD, 26. maja- Gospodin Winston Churchill čestitajući maršalu Titu uputio je sledeći telegram: "Zahvaljujem Vam na vašoj ljubaznoj poruci. U ovo vreme pobede sećamo se sa ponosom na junacki odpor jugoslovenskih naroda za vreme dugih godina ugnjetavanja i njihovog doprinosa za konačnu i potpunu pobodu nad neprijateljem. Iz svog srca se nadam da će naša srdačna saradnja biti nastavljena i da će naše dve nacije igrati važnu ulogu i pomoći da se putem redovnih pregovora i sporazuma stvore uslovi za dug i trajan mir u Evropi". (Tanjug)

PRAZNIK SLOVENSКИH MEST

JESENICE, 26. maja- Naše mesto je bilo včeraj priča enega največjih zborov vsega severozapadnega gozdarskega kota. Na velikem delavskem zborovanju v proslavo rojstnega dne maršala Tita je govoril minister za gozdove in rudnike pri narodni vladi v Ljubljani, tov. Leskóvšek in za njim predsednik strokovnih delavskih organizacij tov. Perko.

KRANJ, 26. maja- Na manifestacijskem zborovanju kranjskega delavstva se je na rojstni dan maršala Tita zbralo nad 2000 zborovalcev, ki so pazljivo poslušali izvajanja govornikov in nato sklenili, vsak po svojih najboljših močeh prispevati za čim večji procvit Jugoslavije pri bodočem obnovitvenem delu.

SVETČANOSTI V BEOGRADU

BEOGRAD, 26. maja- Na rojstni dan maršala Tita je priredilo predsedništvo "AVNOJ-a" ob 18. velik sprejem v vseh prostorih Narodne skupščine. Ob tej priliki so se zbrali h čestitanju kraljevski namestniki dr. Budisavljević, dr. Mandić in ing. Serneo, zvezna vlada, poslaniški zvezni in prijateljskih držav, srbska vlada, vojne misije, člani akademije znanosti, generali in predstavniki vseh kulturnih in strokovnih društev, sindikatov in korporacij, itd. Sodeloval je veliki simfonični orkester beograjske radijske postaje skupno s pevskim zborom pri izvajanju simfonične skladbe "Druže Tito" za zbor in orkester, ki je bila odigrana spočetka sprejem, dočim je bila prireditelj zaključena s IV. stavkom 5. simfonije P. I. Čajkovskega.

BEOGRAD, 26. maja- Na igrišču Slavije je bil na rojstni dan maršala Tita zaključen letlet srbskih mladih pionirjev ob veliki udležbi mladine iz Srbije, Makedonije, Metohije in Kosovega polja. Javnemu telovadnemu nastopu in lahkoatletskim tekmam je prisos-

tvovalo veliko število Beograjčanov in seve zelo mnogo predstavnikov vojaških in državnih oblasti in korporacij.

POKLON BRODSKIH DELAVCEV

BROD NA SIVI, 26. maja- Delavci prve brodske tvornice lokomotiv, vagonov in mostov so iz gradiva, kolikor ga je bilo na razpolago, zgradili v rekordnem času po stahanovskemu načinu prvo lokomotivo v svobodni Jugoslaviji. Včeraj popoldne je bila na dan rojstva maršala Tita prepeljana v Zemun in tamkaj oddana v priložnost silnih množic železničarjev in zastopnikov delavstva brodske tvornice ministru za promet. Ob tej priliki je delavstvo podalo zaobljubo, da hoče v najkrajšem času napraviti čim več lokomotiv za opustošene jugoslovanske železnice, ki so jih okupatorji do skrajnosti izkoristili.

BEOGRAD, 26. maja- Predsednik AVNOJ-a je odlikoval veliko število generalov, častnikov in vojakov ob priliki rojstnega dne maršala Tita.

BEOGRAD, 26. maja- V Kontrolno-računsko komisijo je predsedništvo AVNOJ-a imenovalo Svetožarja Popovića kot predsednika in troje članov ter prav toliko namestnikov.

DNEVI GRADNJE SO SE PRIČELI

TRST, 26. maja- Osvobodilna Fronta v Trstu je izdala naslednji proglas na Slovene: Slovenčin Slovenko! Na delo za izgradnjo naše domovine! Sovražnik je premagan, puško smo mu izbili iz rok in svobodni smo. Vojna nam je prizdejala veliko škodo, sovražnik je uničil ali odpeljal našo lastnino. Pomanjkanje je povsod. Slovenci in Slovenke, zato na delo! Popravljajmo ceste, mostove, električne napeljave in vodovode. Zbirajte se vsepovsod, v mestih in vaseh in se organizirajte za delo. Imamo svobodo, pa tudi revščino. Zato moramo čim prej revščino odpraviti, da bomo lahko uživali svobodo. Čim boljša in hitrejša bo obnova, tem hitreje bomo lahko uničili vse potuhnjene namene tistih, ki segajo po naši zemlji. Dnevi gradnje se pričenjajo. Dojanja so nam prinesla zmago, dejanja nam morajo prinesiti tudi obnovo.

TRST, 26. maja- Po radiu je govoril komandant 4. armade Jakšetić Adrijan v italijanski. V stvarnem govoru je predložil položaj, ki je nastal po osvoboditvi mesta po jugoslovanski osvobodilni vojski, ter je zlasti poudaril željo tržaškega prebivalstva, živeti v bodoče v miru in delu, da bo mesto zopet igralo vlogo, ki jo je pod fašistično zasedbo izgubilo. Ostro je nastopil zlasti proti vsem tistim, ki so se zdaj poskrili in skušajo kaliti mirno sožitje med slovenskim in italijanskim ljudstvom v Trstu.

TRST, 26. maja- Tržaška ribiška zadruga je zopet pričela z delovanjem, ki je bilo nekoliko zaostalo zaradi vojnih dogodkov v zadnjih tednih. Ribiči so imeli zadnje dni bogat lov, kar je mnogo pripomoglo k odpravi težke s prehrano.

TROGODIŠNJICA BRITANSKO - SOVJETSKOG SAVEZA

Zajedničke žrtve i istovetni ciljevi zahtevaju našu slogu i naše jedinstvo

LONDON, 26. maja - Juče su se navršile tri godine od dana potpisa britansko-ruskog ugovora o savezu. Tom prilikom, ruski poslanik Gusev izjavio je pored ostalog: "I nama, i Britancima je jasno da mir i sreća naših naroda zavise od ispunjavanja ovog ugovora. Naše zajedničke patnje u ovom ratu, naše zajedničke žrtve, toliki naši istovetni ciljevi, sve to zahteva našu slogu i naše jedinstvo. Oboje će najbolje garantovati verno ispunjavanje ugovora o savezu."

MOSKVA, 26. maja - Vlada SSSR je priredila v Kijevu veliko slavlje generalom, častnikom in podčastnikom. Na tem slavlju je govoriti tudi tov. Stalin, ki je med drugim rekel: "Dvigam časo v prvi vrsti na čast ruskega naroda, ker je on v toj vojni zaslužil vsestransko priznanje kot vodeća sila naše sovjetske države. Ruski narod v težkih časih umika leta 1941/42 ni nikdar dvomil v svoje vodstvo in pravilnost naše politike."

NEW YORK, 26. maja - V Ameriki vlada med širokimi sloji protivalstva vse vođe zanimanje za Sovjetsko zvezo. Vsi pričakujejo, da se bodo po vojni stiki med Združenimi državami in Sovj. zvezo kar najbolj poglobili. Opazilo se je tudi, da posvečajo moskovska "Izvestija" Ameriki veliko pozornost in pričbujejo množico člankov o življenju v San Franciscu in Združenih državah vođe.

NEW YORK, 25. maja - Danes je bila odprta za zasebni promet prva letalska zveza Amerika - Norveška - Švedska. Prav tako poročajo, da je tudi Praga dobila svojo letalsko progo z Moskvo.

NA OSNOVU NAREJENJA SOVJETSE KOMANDE

MOSKVA, 25. maja - Stanovništvu u Dresdenu podeljene su karte za hranu. Otvoreno je pet stotina radnji sa životnim namirnicama.

POLJSKI POSLANIK ZA PRIJATELJSTVO Z SSSR

NEW YORK, 26. maja - Poslanik Poljske v Združenih državah je v nekom razgovoru naglasil, da je nadvse nujno, da vzdržuje Poljska prijateljske odnose s Sovjetsko zvezo, ker nujno potrebuje najtesnejših gospodarskih stikov z njo zaradi vzdrževanja svoje industrije. Toda ne le v tem pogledu, tudi moralno potrebuje Poljska podpore tako velikega sosesa, ker je nujno potrebno, da se v 2 do 3 letih spremeni iz srednjeveške države v sodobno, socialno pravilno urejeno tvorbo. Govornik je nadaljeval, da takozvana londonska vlada, ki je pokazala že toliko neiskrenosti in vrh tega tudi nesposobnosti nikakor ni v stanju, da zastopa poljski narod. Nasprotno, njeno delovanje je bilo mnogokrat naperjeno naravnost proti interesom naroda.

MOSKVA, 26. maja - Podpredsednik prezidija Vrhovnega sovjeta je včeraj odlikoval najvišje zaslužne sovjetske maršale Žukova, Konjeva, Rokossovskoga, Tolbuhina in še veliko drugih podpoveljnikov z najvišjimi in visokimi odlikovanji za vsa dela, ki so jih izvršili v pretekli vojni.

OTVORITEV PRAŠKE UNIVERZE

PRAGA, 26. maja - Staroslavna Karlova univerza v Pragi bo s 1. junijem zopet pričela v polnem obsegu s predavanji v letnem semestru. Tudi ostale češke visoke in srednje, kakor tudi strokovne šole bodo v kratkem zopet odprte. Nemci so za časa zasedbe Češke in Moravske popolnoma zatrli vse češko srednje in visoko šolstvo in napravili tudi v zbirkah šolskih zavodov nemalostljivo škodo.

LONDON, 25. maja - Ob zasedbi nemškega glavnega stana v Flensburgu je prišel v roke zaveznikov ves arhiv in zapisniki nemškega glavnega poveljstva. Iz dosedaj pregledanih podatkov sledi, da je imela nemška vojska v letu 1944. nad 5 milijonov izgub mrtvih, ranjenih in pogrešanih vojakov.

MADRID, 24. maja - Španska vlada je odredila aretacijo bivšega nacističnega vodje za Španijo, Hansa Tomsena.

NOVA VLADA WINSTONA CHURCHILLA

LONDON, 26. maja - U toku jučerašnjeg dana, Churchill je dovršio obrazovanje svog novog kabineta. Nova vlada ima ih 16. Medju njima su mnoga poznata imena. Churchill je zadržao predsedništvo. Eden je ostao ministar spoljnih poslova. Groeg ministar rata. Anderson ministar finansija. Pored ostalih, u vladi su opet Littelton, Woolton, Stanley, Hudson, Ernest Brown, Artur Satter i Hore Belisha. Lord Cranborne zadržao je svoj stari položaj.

BLACKPOOL, 25. maja - Danas je ovde zaključen kongres Radničke Stranke. U svom zaključnom govoru, predsednica kongresa, gospodjica Helen Wilkinson odala je počast Winstonu Churchillu kao neuporedivom vodji nacije u ratu i završila otprilike ovako: "Mi ne mislimo da mu odričemo osobino koje sam istakla. Ali, nije naša krivica što on u miru želi da vodi jednu stranku, i to konzervativnu, pošto je u ratu bio vodja jedne velike nacije."

TRI ŽIVČAJNA DOLASKA

WASHINGTON, 25. maja - Stettinius, državni podsekretar Sjedinjenih Država za spoljne poslove, vratio se danas u Washington, gde je istog dana vodio duže razgovore sa francuskim, ruskim, engleskim i kineskim ambasadorom. Javlja se isto tako da je Joseph Davies stigao u London, a Harry Hopkins u Moskvu. Zadatak dvojice poslednjih je da rasvetle i po mogućnosti rasčiste postojeća nerešena pitanja izmedju triju savezničkih velikih sila i pripreme sastanak njihovih vodećih ličnosti.

FRANKO PRED MEJUNARODNIM ULTIMATUMOM

PARIS, 25. maja - Auriol, predsednik francusko-španskog komiteta podneo je francuskoj vladi zahtev da zajednički sa ostalim savezničkim vladama uputi generalu Francu ultimatum, u kome bi se tražilo njegovo povlačenje sa položaja.

SOCIJALNA PITANJA FRANCUSKE

PARIS, 26. maja - Situacija medju radnicima u Francuskoj i dalje je teška. Sutra stupaju u štrajk železnički radnici u Provence-i. Istog dana izaci će iz tvornica radnici svih struka u Nanoy-u. Od novih vladinih mera istice se kao najvažnija novi poroz na kapital. To je progresivan poroz, a odnosi se na imetke porasle posle početka ovog rata. Počinje sa 5% oporozovanja kapitala preko 300.000 franaka, a završava sa 50% nameta na kapitalo preko 50 milijona franaka.

PARIS, 25. maja - Repatrijacija Francuza iz Nemačke razvija se brzo i glatko. Dosada se kućama vratilo 900.000 hiljada francuskih zarobljenika i političkih pritvorenika. 115.000 medju njima prevezeno je avionima.

LONDON, 26. maja - Pričakuje se, da bi vladna kriza u Italiji dosegla svoj vrh krajem ovog dana. Kršćanska stranka je po svojem voditelju podala izjavu, da se bo protivila sleheral socialističnoj vladi.

Ali se zavedaš, da so to zadnji dnevi v Dachauu? Ali pomisliš, da bo z njim, z vsem tem okoljem, ki nas zdaj obdaja, utorilo v preteklost celo posebno življenje, ki ga najbrž zlepa ne boš mogel obnoviti pred samim seboj, kaj se ga prikazati drugim, ki niso imeli te smole, da bi jih bilo zaneslo sem. Vtisni si še te zadnje podobe, ki greš tako topó mimo njih, naj bo to za slovo, preden stopimo v novo življenje, ki smo ga toliko čakali.

Kakšna pisana vrsta podob samo v teh zadnjih dneh! Zadnje dni pesjanske nacistovske oblasti neprestani dotoki iz drugih taborišč, ki jih izpraznjujejo, ker se jim bliža fronta. Pravijo, toliko in toliko jih je onemoglo na poti, toliko so jih pobili, s temi so ravnali malo lopše, z drugimi zverinsko, po osem dni ob treh krompirjih, pripeljali so s seboj petsto mrtvih, sto in toliko jih je izdahnilo v kopalnici in po poti do bolnice ali do blokov, cela vrsta jih je pomrla zdaj na bloku. Kam bodo vse to nagnetli?

Traven pa pripravljajo transporte drugim, govorijo, da bodo šli samo Judje in Rusi, drugič da samo Nemci, potem da bo šlo vse taborišče. Kam? Da bomo pocepali, kakor jih je toliko, da boš moral mirno gledati, kako ti pred očmi ubijajo najdražjega človeka, da bomo vsi končali, kakor so nam. Tolikokrat dopovedovali zli preroki in smo si njih besede vendarle jemali k srcu, pa čeprav smo jih na zunaj z jazo odganjali, češ da kazijo razpeloženje. Že smo nastopali, že so nekateri odhajali. Ko smo stali na zbornem trgu, smo se tolažili, da se izpraznitev ne da izvesti, da uprava sama zavlačuje, ker ne mara prevzeti odgovornosti, ali trdni nismo bili posebno. Govorice in domnev, kolikor si hotel.

Nekateri so vzeli vse za šalo in ti bi jo najlepše izpeljali, saj bi šli v najslabšem primeru s šalo v smrt. Zborni trg so njegovi tovariši kar iz blokov opravlali malo in veliko je nudil slike razpuščenosti, sedel si, kakor se ti je dalo, na tleh, na skledi, na stolu, ki si si ga prinesel, in ko smo odhajali, veselji, da je vsaj za ta dan stvar odnešena, je ostalo za nami zmerom nekaj ropotije. "To bi bila zani-miva psihološka črtica," mi pravi mlad fant, "če bi kdo opisal taklu zbor." Pomislim in se čutim tako topega, da ne najdem nič takega, kar bi moglo biti živo zanimivo. Po tleh ležijo, sahavske, trdnjave, kmetje, kralj, pomendrani v blato in človek gaži po njih in le malo še ga takno misel, da je škoda šaha in da jo to podoba tistega sveta, ki nas je imel do zdaj in nas prav za prav še vedno ima v oblasti, pa ga prav te dni, to ure neusmiljeno menderajo v prah, da bo ostal od njem samo klavrn spomin.

Sreči sem se sprehajal s prijateljem Markom po tem taborišču, ki je zdaj že tako spremenjeno. Pisane zastave kakor za naj-večji praznik, ali vidi se že, da je svežost praznika minila, da je sonce izsušilo vence, prah leži po vsem, tudi po taboriščnikih, ki so nekateri gizdalinsko obločeni, drugi pisano in kričoč, tretji razcapani, kakor so bili že prej. Povsod nagne eno ljudi, nekod grozna nosnaga, v nji nemarna, od iz-črpanosti, vročine in pretežke hrane topa telesa. "Kaj mi-sliš, kako bi se dalo opisati tako taborišče?" pravi Marko. Odgovorim mu, da sem večkrat na to mislil, posebno na koman-di, kjer sem imel dosti priložnosti za to. Da bi opisaval vse to, kar te obdaja, bi ne bilo posebno zanimivo. To bi bila zbitka podob, ki bi vendarle ne mogle prikazati pravega življenja, ki to je doletelo tukaj. To bi se dalo opraviti najlepše tako, da bi pokazal tiste utripe, ki se oživljali nas tam zunaj v prostosti, in zraven odkriti utripajočo

življenje, ki ga vsa otopelost taboriščnega sveta ni mogla potlačiti. Tako šele bi dobila okolica, v katero smo bili vrženi, pravo grozotno ozadje. Malo prej sem bil v krematoriju, gledal sem skozi line telesa, ki so se omarila, kožo, ki je počila, zubelj, ki je plapolal ob udih in iz njih - malo grozno, ali vzdržal sem. Ogledal sem si še mrtvece, ki so bili nametani v sosedni sobi, videl muhe, ki so srkale iz njih trohobe, in umazane sledove rešetih, ki so tukaj ležali nakopičeni prav do zadnjih dni. Še tisto jama sem si ogledal, kamor sipajo pepel in ostanke nesežganih kosti, in si rekel, da moramo od-nesti s seboj tudi sliko tega edinstvenega pokopališča, kjer je končal človek, krona stvarstva, med smetmi, starimi škatlami in zavrženimi blazinami. Pomislil sem, s kakšno grozo sem se vračal svoj čas od krematorija na pariškem Père Lachaise - samo zaradi tiste črne odprtine in zublja, ki je bruhal iz nje, pa takrat nikogar niso sežigali in če bi ga bili, bi pri vsem še opravili kak obred.

"Res, človek neverjetno otopi," pravi Marko. "Zadnjič mi je opisoval neki Rus pot iz Buchenwalda v Dachau. Po poti padajo ljudje, stražo jih streljajo. Streljajo, če le pokažeš, da bi hotel malo zaostati, če groš na stran, če si popraviš čevlji, če vlečeš nogavico, ki ti je zašla v čevlji. Od prej-šnjih transportov leže tam mnogi, ki stočajo, ker jih niso do kraja pobili, pa se nihče ne zmeni zanje. Nemška vojska se umika, avtomobili in tanki - gazijo preko trupel, jih ročejo na dvoje, troje, mažejo meso in kri po asfaltu in transport stopa po vsem tem razgaženom mesu in krvi in jo raztaca na-prej. Ali pa to, kar sem doživel tisto noč, ko so prišli iz Amerikanci. Bil sem določen za stražo ob revirskih in zaprtih blokih. Mesečina je sijala. Tam je ležal mrtvak, poleg njega potrobo in kmalu je mrtvakova glava lužala v scanini in v nji je odsevala mesečina, jaz pa sem stopal mimo, se v loku ogibal te mlake in vendarle moral gledati ta pošastni prizor."

"Marsikaj je res naravnost nepojmljivo," mi pravim jaz. "Prej sem bil v kapeli. Pri glavnem oltarju je maseval naš duhovnik. Ko se je obrnil proti vernikom, sem se začudil. Krotneje rok, ki jih je razprostiral, obraz, oči, v vsem tisti izraz svete-sti ali vzvišenosti obreda, ki ne moreš verjeti, da ga je mogel ohraniti v tej okolici. Pomislil sem na drugega duhovni-ka, ki nas je lansko pomlad venomer priganjal, da naj hitimo s pospravljanjem snega, čeprav smo bili že vsi premraženi in premočeni. Bil je tako v strahu za svojo službo, da je bil že v obraz krut in pasji obenem. Pri stranskem oltarju je stregel duhovnik v črni obleki nekdanjih Maseovskih oklep-nih grenadirjev. Okoli vratu je imel zavozlano ruto - tudi kot duhovnik ni mogel zatajiti, da je Italijan. Na sosedni strehi se je utaboril pod šotorom mlad fant. Tam se je raz-tegoval, jedel in ko mu je bilo že dolgočas, je nastavil o-gledalo in začel dražiti ljudi, ki so bili v kapeli pri popoldanski maši. Čuden svet je bil tukaj in še bolj čuden in pisano ciganski postaja."

Potem sva šla na vrt, na katerega zdaj vendarle lahko stopiš. Človek se čuti malo bolj prost sredi zelenja in grodic, ki sicer marsikatero usihajo ali so že usahnile, ker je šla tista strašna oblast, ki je tako neusmiljeno morila ljudi, a jih prej se do zadnjega izkoristila in z njimi ustvarjala. K-jila te čudovito cvetličnjake, nasade in kulture, ki naj bi olajšale življenje in ga povzdignile. Kako pošastna je bila ta njih skrb in delo za povzdigo človeka.

UREJANJE NAŠEGA POVRATKA

V petek ob 16. je general Adams sprejel našo delegacijo, ki so jo tvorili opolnomočenci Jugoslovanskega narodnega odbora v Pragi Josef Šipajlo, član Mednarodnega odbora Oskar Juranić in tajnik našega odbora Ing. Branko Diehl. General Adams je našim predstavnikom izjavil: "Pot od Münchna do Kranjske gore, odnosno do Bleda je verjetno dobra, toda končnega sporočila o njenem stanju še nimam. Zahtoval sem od sedme armade, da stavi 29. maja na razpolago kamione ameriške vojske za vaš prevoz do Bleda." Z dovoljenjem poveljnika taborišča polkovnika Joycea sta včeraj opoldne g. Šipajlo in tov. Diehl z avtomobilom odpotovala v Jugoslavijo, kjer bosta stopila v zvezo s predstavniki naše vlade ter ukrenila vse potrebno za naš povratek. Spotoma se bosta oglasila v taborišču Brenau, kjer je 130 naših pripornikov, ki bodo priključeni našemu transportu. Način in red potovanja bo odredil Jugoslovanski narodni odbor v Dachau.

TITOVO SLAVJE V ALLACHU

Rojstni dan maršala Tita je praznovala v skromnem obsegu tudi jugoslovanska kolonija v Allachu. Proslava se je vršila v okusno dekoriranem prostoru, ki ga je v sredini krasila Titova slika, oddana z zelenjem in jugoslovanskimi trobojkami. Proslavi so prisostvovali tudi delegati tukajšnje ruske kolonije z zastavo, a od še preostalih narodnosti tovariši Francozi in Spanci. Na proslavi je bila najlepša točka recitacija: "Tito, pokaži nam pot domov!", ki jo je sestavil in recitiral tovariš Pavle Hafner in katera glasi:

V nacistično sužnost vkovani,
trpeli smo leto, dve, tri,
kakor živali bili smo teptani
prav do poslednjih dni.-
In zdaj prišel do nas je njen vroči pozdrav
tam od jugoslovanskih svobodnih dobrav.-
Ti, Tito, bil naše svobode si prvi kovač,
ko rezal jermena je narodu s hrbta trop krvnikov
in v dolinah odmeval ljudski jadni je plač,
ti v gorah pogumno si zbiral kader junakov.-
Sekal si rane zveri fašistični,
odsekal si glavo zveri belogardistični,
pripeljal si ljudstvo spet v sonce svobode.-
Tja v Jugoslavijo, tja v Slovenijo,
tja v Hrvasko in Srbijo,
tja v Bosno in sončno Dalmacijo,
tjakaj so naša srca sla v vas.-
Bedni poprej, bedni še zdaj
krepenimo vroče le nazaj
tja v prelepi domači raj.-
Ko ležeš, tovariš, zvečer,
priplazijo se skozi priprto dver
misli na dom, domovino.-
Kliče te dom, žena, hiša domača,
kliče te oče in majka,
kliče te ljubisa, deca in gruda domača,

Tu sva bila že malo odmaknjena od taboriščnega življenja in nehote sva zašla na pogovor o delu, ki ga bo treba sprejeti in opravljati doma. Vemo sicer, da bo sprva marsikomu naloženo tako, ki ni zanj, pa bo tudi to potrebno in sčasom bomo prišli tudi do čisto svojega, od katerega mislimo, da bo imela naša toliko preizkušena domovina največ koristi.

L.

Svoboda ti zdí še kot bajka.-
Tam doli pri nas je pomlad
prišla je pač v vsa srca,
pregnala zimski je hlad.-
Slavaj, polja naša že zdavnaj zelenijo,
trte v goricah pognale so brste,
gozdovi z zelenjem pokrili partizanske so krste,
bele vasi se v svobodi smejiyo.-
Sejalec s širokim zamahom
hodi čez polja in seje,
delavce zgrabil lopato z veseljem je in ne več
s strahom,
v pozdrav se iz zraka skrjanček mu smeje.-
Vojak, partizan pa stoji še na straži,
Tito, ti čuvas nad njo,
nad našo domovino,
ti nam očuval boš Trst, Gorisko,
ti nam prihoril boš našo Koroško.-
Tito, pokaži nam pot domov!
Tja bi mi radi,
gradit, ustvarjat,
borit se, zmagat,
ustvarit novi, naš lep si dom.-
Tito, pokaži nam pot iz tujine domov!
Tovariši, mi pa zaupamo vanj,
saj on je naš prvi, največji partizan,
zato iz teh prokletih germanskih planjav
poloti naj voditelju, prišrčni pozdrav
junaku za njegov rojstni dan.-

ZASTOPNIKI KOROŠCEV PRI PREDSEDNIKU SLOVENSKE VLADE

LJUBLJANA, 26. maja- Pri predsedniku vlade Kidriču se je zglašila deputacija koroških Slovencev in Nemcev ter ga prosila, naj bi jugoslovanska vlada zaščitila Slovence in Nemce pred SS-ovci in hitlerjanci, ki se skrivajo pod tako zvano deželno vlado, ki je izdala parolo o nedeljivi Koroški, Slovanski in nemški člani delegacije so soglasno izjavili, da vidijo v novi federativni in demokracični Jugoslaviji svojo edino rešitev.-

LJUBLJANA, 26. maja- Iz Celovca javljajo, da je angleška zasedbena oblast odredila v prostorih slovenskega Narodnega osvobodilnega odbora preiskavo. Nekaj oseb, ki so se med preiskavo nahajale v prostorih je bilo odpelanih neznankam. Med koroškimi Slovenci vlada zaradi tega postopka razumljivo veliko razburjenje.-

ŠKOF ROŽMAN NA BEGU IZ LJUBLJANE

TRST, 26. maja- Kakor se je izvedelo iz zanesljivega vira, se je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman v spremstvu večjega števila duhovnikov na poti v Vatikan ustavil v Vidmu.-

BEGRAD, 26. maja- V Beogradu je bil odkrit spomenik padlim rdšćecarnejcem za osvoboditev Beograda. Prisotni so bili zastopniki sovjetske vojne misije v Beogradu, sovjetskega veleposlanstva, in jugoslovanske vojske. Spomenik je odkrit ob primernem navedenju predsednik odbora Vladoje Djordjević.-

Tovariše z bloka 30, - ki so preživeli najhujše dneve trajanja in umiranja od decembra 1944 do konca aprila, naprošamo, da se zgiase pri tov. Ivanu Glinšku (revir). Nujno je, da čim podrobneje ohranimo kroniki dogodke s tega bloka smrti.-

TO STRAN BARIKADE

I.

Krog odločilnih, svet preobrazujočih dogodkov se zo-
 žuje. Vojne fanfare so utihle. Glavni cilj tega orjaške-
 ga spopada je dosežen. Fašizem je strl. Strt za odnogo-
 nih žrtev. Znova postaja sedaj aktualna razprava o vzrokih
 italijanskega in nemškega skoka v fašizem odnosno v nacizem.
 Ta nenadna, blazna involucija v zgodovinskem procesu Evro-
 pe, ki je izza francoske revolucije stremela nenahoma dalje
 in vise, bi ne bila možna, da niso obstajali neki stvarni
 pogoji v miselnem in političnem nivoju Italije in Nemčije.
 Ker sta ti državi sestavni del Evrope, smo mislili, da so
 idejne pridobitve stoletja prekrvasile tudi duševnost itali-
 janskega in nemškega ljudstva. Ta premica je bila očitno na-
 pacna.

Trdili so, da je fašizem najprej dejanje in nato šele
 ideologija. To je točno. Toda duševni pogoji za nastanek fa-
 šizma so morali biti podani v miselni strukturi vsaj velike
 večine prizadetega ljudstva, sicer bi se ta zločinska ideja
 ne mogla tako naglo razširiti in učvrstiti. Da se neko gi-
 banje pojavi in uveljavi, ne zadostuje samo nasilje. Nemško
 opozicijske skupine so se sicer stalno izgovarjale na to na-
 silje, da upravičijo svojo pasivnost v borbi proti nacizmu.
 Stvarno je pa fašizem ustrezal mišljenju večine in Hitler
 je lahko upravičeno trdil, da govori v imenu vsega nemškega
 naroda. Zato je tudi v redu, da je danes ves nemški narod
 za vso soodgovoren. Če je torej neka osnova že prej obsto-
 jala in je le-ta omogočila pojav fašizma, je potrebno isto
 dognati in definirati. Zdi se nam skratka, da je fašistični
 preobrazbi iskati vzroka prvenstveno v boleštni nacionali-
 stični prenapetosti obeh narodov, ki nista po svojem miselnem
 razvoju in po svoji narodni psihi, ki ne more preko megalo-
 manskega šovinizma in roparskega imperijalizma, nikoli prav
 dojela in osvojila višje ideje človečanstva in bratstva. E-
 dino nacionalni šovinizem jim je bil globoko zarezan v
 duši in dojemljiv. Mussolini je dobro poznal svoj narod in
 je vedel, da ga bo kmalu omamil in pridobil, čim mu bo za-
 čel znova govoriti o slavni rimski preteklosti, o rimskem
 imperiju in o rimskih orlih. Takisto Hitler svoje Nemce,
 čim jim bo sprasil grob Friderika Velikega in jim laskal z
 njihovo takozvano višjo nemško raso. Čim sta šla na to pot,
 so Italijani in Nemci večinoma takoj klecnili pred njima.
 To jim je bilo razumljivo, to jim je godilo. Tako se je iz-
 nenada odkrilo pravo lice obeh narodov.

Baš v tem pretiranem, bolešno gorečem nacionizmu,
 je iskati idejne pogoje za pojav in učvrstitev fašističnega
 fenomena. Govorimo o nacionalističnem šovinizmu, ne o naci-
 jonalnem čutu, ki je naravna vrлина vsakega naroda, ki je
 svoje samoniklosti vreden in se zaveda svojega poslanstva v
 zboru samostojnih, svobodnih narodov. V pretirani nacionali-
 stični in imperijalistični nastrojenosti nemškega in italijan-
 skega ljudstva vidimo izvor zla, ki je pahnil Evropo na rob
 propada; v tej smeri bi se morala poglobiti misel, da nam
 bo marsikaj jasnejše. Ta dva naroda sta nujno potrebna du-
 ševnega preustrojenja, da se v njih zamori misel o kultur-
 ni superiornosti, ki je v stvari kolektivno nasilstvo,
 roparstvo, roparstvo. Če nista sama sposobna te duševne pre-
 obrazbe, je potrebno, da to nalogo prevzame naše ogroženi
 svet, da se zavaruje pred ponovnim vdorom pobesnelih hord
 v svojo sredino.

GH

VELIKOPOTEZNA OBNOVA SOVJETSKEGA POLJEDELSTVA

MOSKVA, 26. maja - Predsednik poljedelske akademije znanosti,
 Mogilev je včeraj naglašal, da bo letos v Sovjetski zvezi ob-
 delanega znatno več polja kakor lani. Pri tem bodo prišle
 v praktično porabljanje nove metode, ki so jih znanstveniki
 pripravljali. Namerava se predvsem organizirati razdelitev
 raznih novih vrst krompirja, ki bo tudi tankaj uspeval, kjer
 doslej ni bila mogoča saditev tega važnega sadeža. Močno na-
 preduje tudi vzpostavljanje obratovanja v rudnikih. Veliki
 premogovniki v Saktih v Doneskem bazenu so bili po skoraj
 poldrugoletnem prizadevanju popolnoma osušeni; izčrpano je bi-
 lo preko 7 milijonov kubičnih metrov jamske vode. Ta premo-
 govnik je dajal v prejšnjem času nad 10.000 ton najboljšega
 črnega premoga dnevno. Dalje je v polnem teku obnova svilo-
 prajstva v sovjetski centralni Aziji, kjer so najboljša teri-
 sca za to vrsto industrije.

MOSKVA, 26. maja - "TASS" poroča, da "Izvestja" ostro kritizi-
 rajo izjavo generala Bora-Komarovskega, ki je po oprostitvi
 iz nemškega ujetništva prispel v London in tam novinarjem
 dal izjavo o varšavskih dogodkih lani v avgustu. "Izvestja"
 naglašajo, da je varšavski upor bil delo poljskih reakcionar-
 jev, ki so hoteli pred zasedbo mesta po sovjetskih četah po-
 staviti Ruse pred gotovo dejstvo. Sprožili so upor, ki pa so
 je ponesrečili, nakar so se morali vdati Nemcem.

BUDIMPEŠTA, 26. maja - Tukaj je bila konferenca, kako naj so
 postopaj z onimi madžarskimi državljani, ki so podpirali nem-
 sko SS za časa okupacije. Sklep je bil, da se morajo vsi, ki
 so kolidaj krivi kaznovati, zapeljani pa se bodo lahko vrni-
 li domov, kjer bodo pod strogim nadzorstvom.

REPATRIACIJA SE JE PRIČELA

LONDON, 26. maja - Po sklepih medzavezniškega repatriacijskega
 odbora v sredo v Lipskem se je pričela repatriacija vojnih
 ujetnikov in interniranih državljanov zavezniških držav iz
 Nemčije. Prevozilo se bo med drugimi nad 1/2 milijona sovj.
 državljanov iz zapadne Nemčije v pokrajine, kjer je danes
 sovjetska zasedbona oblast; približno polovico toliko pa je
 pripadnikov zapadnih držav v vzhodni Nemčiji, ki se morajo
 prepeljati na zapad.

KAKO SO ZNAGALE ZAPADNE SILE

NAJVEČJI USPEHI ZAVEZNIŠKIH ARMAD NA EVROPSKI CELINI se pri-
 pisujejo dejstvu, da se je po dveh letih preučevanju posrečilo
 v drugi polovici leta 1944. napeljati preko Rokavskega za-
 liva široke provodne cove za pretakanje bencina. Zgrajenih
 je bilo zaporedno 20 cevovodov, ki so nato dajali naravnost
 iz Liverpoola dnevno do 4500 kbm goriva zavezniškim letalom
 in motornim vozilom. Z napredovanjem armad skozi Francijo so
 je vod podaljševal in sega danes od Liverpoola do mesta
 Emmerich na Renu. Doslej je bilo potisnjenih z velikimi cr-
 palkami nad 2,5 milijona kubičnih metrov bencina iz Angli-
 je v Evropo.

PRED VELIKI REFORMAMI V FRANCIJI

PARIS, 26. maja - General de Gaulle je imel na pariškem radiu
 velik govor. V njem je obljubil francoskemu narodu še letos
 volitve v državni zbor, nacionalizacijo vseh premogovnikov
 in vseh naprav za proizvajanje električne energije. Dalje
 obsega njegov načrt široko državno pomoč za pojava ljud-
 ske sile s primernimi zavodi in ustanovami in reformo
 državne uprave in njenega aparata.

" POROČILO O MOJEM POTU DO FLOEBENBURGA "

Dodatno k člankoma pod naslovom "Kaj nas je čakalo" v 2. in 3. številu našega glasila podajamo tokrat iz angleškega teksta informativno poročilo blesnega dachavskega ugočnega, SS-Hauptsturmführerja Schwarz, ki se dobesedno glasi:

Dne 22. aprila 1945. sem okrog poldne dospel v bližino Floebenburga in si prizadeval priti v taborišče preko Vohenstraus-FloBa. Pred FloBom, vprav za Waldthurnom, smo bili okrog 13.30 napadeni s silnim strojniškim ognjem. Naša zaščitnica se je bila ravnokar oddaljila in mi sporočila, da je sovražnik zavzel FloB. Službujoči oficir, ppkv. von Jagow v Waldhausu 1 z izvidniškega uporišča št. 1, me je obvestil, da je bilo taborišče Floebenburg evakuirano in so priporniki že na potu v Dachau.

Telofoniral sem prožniški postaji v Pleystein, ki me je obvestila, da je priporniški transport vas že prešel v smeri Chama.

V nedeljo 22. aprila 1945, je sovražnik zavzel Weiden, istočasno pa so vrhovi oklepnih kolon prodirali z vseh strani. Zaradi sovražnikove aktivnosti sem moral biti oprezen in nisem mogel nadaljevati odrejenega mi potu v smeri čez Moosbach. Dne 23. aprila 1945. sem poskušal iz Chama dohiteti priporniški transport. Za Chamom v bližini Wittinga sem v resnici naletel na neki transport od približno 3000 pripornikov in zvedel, da se po veljnik taborišča, SS Obersturmbannführer Koegel, muhi nekje blizu Pösinga. Spotoma do tega kraja nas je v okolici vasi Reding obsipala sovražna tankovska artilerija. Nemudoma smo se vrnili v Witting, kjer smo čuli, da priporniški transport pešaki v smeri Straubinga. Na potu Cham - Straubing sem pred Strallwangom SS Obersturmbannführerja Koegla in mu izročil pismo SS Obergruppenführerja Pohla. Obersturmbannführer Koegel je odgovoril na pismo naslednje: Na moje vprašanje skupini D glavnega stana (Amtsgruppe, op. ur.), da li moram taborišče sovražniku osebno izročiti, mi je Gruppenführer Glücks odgovoril, naj taborišče predajo sovražniku nemški priporniki. Obersturmbannführer je imel nalog, da se s svojo skupino pridruži nekemu borbenemu oddelku SS. Dne 17. aprila 1945. je prinesel Standardenführer Becher, poslan s strani Reichsführerja SS, odredbo, da je treba pripornike nemudoma napotiti v Dachau. Po izvešenem pregledu taborišča je Standardenführer Becher naslovil preko radia na Reichsführerja SS vprašanje, da li bi morda vendarle kazalo, da se taborišče s priporniki vred preda sovražniku, ker ga je bil našel v zelo reprezentativnem stanju, nakar je prejel ob 19.06 v Floebenburg preko radia odgovor iz Fürstenberga 9797 od 19. aprila 1945. Sturmbannführer SS pa je istočasno prejel F.S. (verjetno Fern-Schreiber, op. ur.) z dne 18. aprila 1945.: "Vprašanje o predaji taborišča ne pride v postev. Noben pripornik ne sme živ pasti sovražniku v roke. Priporniki v Weimar - Buchenwaldu so se izkazali okrutni nasproti civilnemu prebivalstvu". Podpis: Heinrich Himmler, Reichsführer SS.

Zategadelj so bili vsi priporniki razporejeni v skupino, zadnja je zapustila taborišče Floebenburg 20. aprila 1945. okrog 18. Priporniki so poščili do Rodinga pri Chamu, kjer so prišli v stik s sovražnimi oklepnimi silami. Predpostavil sem, da tri skupine na potu vobče nimajo več možnosti, da zapuste ozemlje, katerega obkrojuje in zaseda sovražnik. Ena potujoča skupina od približno 3000 pripornikov je še vedno na potu v smeri Straubinga. Obersturmbannführer Koegel sam je v zvezi s to skupino.

Ker večina pripornikov ni sposobna nadaljevati poti, je jasno, da bodo le redki izmed njih prispeli na odrejeno mesto - Dachau. Na

obeh straneh ceste ležijo mnogi pobiti priporniki. Obersturmbannführer SS Koegel je odredil občinam v takmajašjih okrajih, da pokopljejo mrtlice.

Dachau, 24. aprila 1945. Schwarz, SS-Hauptsturmbannführer

DROBNE VESTI IZ ŠIROKEGA SVETA

Veliko darilo Moskvi. - Delegacija poljskih rudarjev, ki je prinesla v Moskvo pozdrave delavstva s kongresa poljskih rudarjev, se je pripeljala v Moskvo s posebnim vlakom. Toda kaj nenavaden je bil ta vlak; poleg delegacije je pripeljal premog, sam premog iz osvobodjene Slozije, ki se ga nakopali rudarji in ga podarili moskovski mestni upravi. Delegacija je izjavila, da vlada med poljskim narodom in sovjetskimi vojaškimi oblastmi in vojaštvom najpristnejše razmerje, zlasti, ker vojaštvo pomaga povsod, kjer je to potrebno. Izjavili so tudi, da vstajajo iz porušene Varšave že nove hiše po sovjetskih načrtih in v glavno mesto se vrača prebivalstvo v vedno večjem številu. Danes šteje Varšava že zopet nad 400.000 prebivalcev.

40 letnica pisatelja Solokova. - V Moskvi so v literarnih krogih proslavili 40 letnico znanega sovjetskega pisatelja Mihajla Solokova. Spisal je niz romanov, ki so ga napravili zelo popularnega. Kakor poroča "Tas" je šel dovršiti nov roman iz pretekle vojne o partizanskih bojih zadaj za nemško fronto. Delo ima naslov "Borili smo se za fronto" in opisuje velika junaštva številnih neznanih junakov, ki so znatno otežkovali nemškemu okupatorjem položaj za bojno četo.

V samotnem koroškem samostanu Tanzenberg med Celovcem in St. Vidom na Glini so zavezniške zasedbene čete odkrile nadvse dragoceno zbirko knjig in ogromne količine sodobnih umetniških slik. Med knjigami so bile ugotovljene številne, ki so pripadale Rockefellerjevi knjižnici v Parizu; druge zopet so bile iz Kijeva, iz bivše carske knjižnice. Toda v splošnem so v tej skriti knjižni zbirki zastopane najdragocenejše knjige in listine iz vseh predelov Evrope. Kakor se je ugotovilo, sta tudi pri zbiranju tega dragocenega blaga imela svoje prste smes Göring in Rosenberg, slike pa je v glavnem zbral za svojo bodočo zbirko nemški zunanji minister v. Ribbentrop.

Nekoliko števil. - Iz Washingtona javljajo, da je bilo povprečno mesečno prevoženih v Evropo 2 milijona ton vojnih potrebščin. Danes ta dan je v Angliji še vedno nagrmadenega okrog 5,5 milijonov ton vojnega materiala, med njim 62.000 oklepnih voz, 370.000 vseh vrst motoriziranih vozil, nestévilno topov in pušk in seveda za to potrebnega strniliva. Vse to se bo delno prepeljalo v Indijo oziroma na bojišče na Daljnem vzhodu, deloma pa vrnilo v Ameriko v predelavo ali pretopitev.

Prve obsodbe v Bukarešti. - Pred dražavnim sodiščem so bile končane prve razprave proti političnim in drugim osebam, ki so bile obdolžene sodelovanja z nemškimi okupatorji v škodo romunskega naroda. Na smrt je bilo obsojenih 99 oseb, 8 na težke ječe, nekateri izpuščeni. Vsem obsojencem bo odvzeto vse premoženje in državljanska čast.

Prejšnja Reichsbank je kot "Nemška državna Banka" pričela s poslovanjem za ozemlje, ki ga imajo zasedenega sov. armado.